

7029

۵۰۰

۱

۷۲۸

ناقصه

www.Ketab.ir

سرشناسه:	شهبازیان، محمد، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور:	معیارهای شناسایی مهدی موعود علیه السلام و تمایز آن از مدعیان دروغین / محمد شهبازیان .
مشخصات نشر:	قم : مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام ، ۱۳۹۷ .
مرجع تولید:	یژوهشگاه بین المللی المصطفی علیه السلام
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۴۲۵-۶
وضعیت فهرست نویسی:	فیپا
یادداشت:	کتابنامه .
موضوع:	مهدویت -- مدعیان ، Claimers -- *Mahdism
موضوع:	محمد بن حسن علیه السلام ، امام دوازدهم ، ۲۵۵ ق . -- فضایل
موضوع:	مهدویت -- انتظار -- دفاعیه ها و ردیه ها
موضوع:	Mahdism -- *Waiting -- Apologetic works
موضوع:	موعودگرایی: Messianism
شناسه افزودن:	جامعه المصطفی علیه السلام العالمية . مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام
رده بندی کنگره:	۱۳۹۷ ۹۶ ش / ۶ / BP۲۲۴
رده بندی دیویی:	۲۹۷ / ۴۶۲
شماره کتابشناسی ملی:	۵۳۸۰۳۱۳

معیارهای شناسایی مهدی موعود علیه السلام و تمایز آن از مدعیان دروغین

مؤلف: محمد شهبازیان

چاپ اول: ۱۳۹۷ ش / ۱۴۴۰ ق

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

● چاپ: تارنجستان ● قیمت: ۶۹۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

● ایران . قم . خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸

تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۱۱۳۴ دورنگار: داخلی ۱۰۵-۳۷۸۳۹۳۰۹۰۲۵ +۹۸

● ایران . قم . بلوار محمدامین ، سه راه سالاریه . تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶

 <http://buy-pub.miu.ac.ir>

 @pub_almostafa

● ناظر گرافیک: مسعود مهدوی

● ناظر چاپ: نعمت الله یزدانی

● صفحه آرا: علی عبادی فرد

● مدیر انتشارات: سید اباذر هاشمی هریگدنی

● مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری

● ناظر فنی: محمد باقر شکری

معیارهای شناسایی مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف
و تمایز آن از مدعیان دروغین

محمد شهبازیان

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفی

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، براساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی رحمته‌الله و مقام معظم رهبری (دام ظلّه‌العالی) می‌باشد. «جامعه‌المصطفی رحمته‌الله العالمیه» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی رحمته‌الله» را تأسیس کرده است.

در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی رحمته‌الله

پیش‌گفتار

در مباحث امامت این نکته از گذشته مورد توجه بوده است که امامت حق کیست و چگونه می‌توان او را تشخیص داد؟ از این روی اهل بیت علیهم‌السلام راه‌های شناخت حجت خدا و محدوده و روش به‌کارگیری را مشخص کرده، ابزاری را برای تمییز در اختیار شیعیان قرار می‌دادند. این مهم حتی میان برخی عالمان اهل سنت نیز مطرح بوده و نویسندگانی مانند متقی هندی در کتاب *البرهان*، کوشیده‌اند تا با بهره‌گیری از منابع روایی خود چگونگی تشخیص مدعی حقیقی از دروغین را بازگو کنند.

در دوران غیبت که دسترسی به امام معصوم علیه‌السلام برای همگان میسر نیست و مدعیان دروغینی هر از گاهی در جامعه پیدا می‌شوند، فهم معیارهای تشخیص حجت الهی، ضرورتی دوچندان می‌یابد؛ چراکه از سویی آشنایی عموم مردم با مباحث روایی و روش‌های شناخت حجت الهی پایین بوده و از سوی دیگر مدعیانی دروغین و طرفداران زیرک و خدعه‌گروشان، توانسته‌اند با بهره‌گیری از روش‌های جعل، تقطیع و تحریف روایات به القای ادعای خود بپردازند. وجود منبعی جامع و کاربردی در معرفی روش‌ها و معیارهای شناخت حجت الهی مانند: وصیت امام پیشین، علم، عصمت و دیگر ویژگی‌های شخصی و شخصیتی، راه را بر

مدعیان بسته و کار آن‌ها را مشکل خواهد کرد.

گروه علمی مهدویت در پژوهشکده علوم اسلامی پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی صلی الله علیه و آله العالمیه بنا بر رسالت جهانی خود لازم دانست تا به این مهم ورود نموده، راهی دیگر در شناخت و نقد این گروهک به جامعه منتظر جهانی ارائه دهد؛ از این روی طرحی با عنوان «معیارهای شناسایی مهدی موعود علیه السلام و تمایز آن از مدعیان دروغین» به تصویب رسید.

در این نوشتار ابتدا تلاش شده تا هر یک از معیارها بازنمایی شود و مخاطب از معنای دقیق و علمی آن آگاه گردد، سپس چگونگی کارآمدی آن معیار در تشخیص مدعی را بیان کرده و با تطبیق بر تعدادی از مدعیان دروغین گذشته و معاصر، کلید فهم ادعاهای دروغین دیگر جریان‌های انحرافی که در آینده خواهند آمد یا در این رساله به آنها پرداخته نشده، در اختیار خواننده محترم قرار گرفته است. در بخش دیگر به شناخت معیارنماهایی مانند خواب، نشانه‌های ظهور و استخاره پرداخته شده است.

در پایان نتیجه‌گیری شده که خواب و استخاره قطعاً راهی برای شناخت مدعی حق از باطل نیست؛ اما درباره نشانه‌های ظهور، پس از طرح سؤالات و بیان دیدگاه‌های موجود در عرصه مهدویت، نتیجه‌گیری نهایی را به پژوهشی مستقل ارجاع داده است.

همچنین پس از تبیین هر یک از معیارها و روش کارایی آن در شناخت مدعیان، دانسته می‌شود که هر یک از آنان اگرچه شرط لازم هستند، شرط کافی نیستند و باید تمام معیارها کنار یکدیگر قرار گیرند و مهم‌ترین معیار که دارای کاربردی بیش از دیگر معیارهاست، سنجش علمی مدعی،

به‌ویژه توسط فقها و عالمان دینی است.

روش گردآوری در این پژوهش، بهره‌گیری از اطلاعات کتابخانه‌ای، پایان‌نامه و مقالات است. در برخی از موارد با مراجعه به پرونده‌های موجود از مدعیان دروغین نیابت و امامت مطالب را استخراج نموده‌ایم و روش داده‌پردازی نیز توصیفی، تحلیلی و انتقادی است.

اینک این طرح پژوهشی به همت فاضل ارجمند حجت‌الاسلام محمد شهبازیان به انجام رسیده و در اختیار محققان و منتظران حضرت مهدی عج قرار می‌گیرد. پژوهشکده علوم اسلامی ضمن تقدیر از تلاش ایشان در تدوین این اثر، از عنایت ریاست محترم پژوهشگاه المصطفی ع، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حسین متقی، مدیر محترم گروه مهدویت حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر مهدی یوسفیان و ارزیاب علمی اثر حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر نصرت‌الله آیتی و نیز از همکاری بخش‌های مختلف جامعه المصطفی ع که امکان چاپ و نشر این پژوهش را در قالب یک کتاب فراهم آورده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کند.

پژوهشکده علوم اسلامی

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ع

فهرست

مقدمه ۱۷

بخش اول: کلیات

۱. مهدی موعود علیه السلام از منظر فریقین ۲۳

مهدی موعود علیه السلام ۲۳

فریقین ۲۵

۲. معیارهای شناخت ۲۷

معنای لغوی و اصطلاحی معیار ۲۷

معیارهای اختصاصی و مشترک میان ائمه علیهم السلام ۲۷

استعداد و قابلیت هر یک از معیارها ۲۸

۳. مدعیان دروغین ۳۱

دسته اول مدعیان امامت و مهدویت ۳۳

دسته دوم با ادعای امامت و نظریه عدم انحصار ائمه علیهم السلام در دوازده نفر ۳۴

بخش دوم: بررسی و تحلیل معیارهای تشخیص مهدی موعود علیه السلام

۱. معیارهای تشخیص حضرت مهدی علیه السلام ۳۹

وصیت ۳۹

گفتار یکم: مفهوم شناسی و ضرورت ۳۹

۱. مفهوم شناسی وصیت ۳۹

۲. ضرورت وصیت در اسلام ۴۰

- گفتار دوم: اقسام وصیت ۴۸
۱. وصیت مکتوب و نازل شده از آسمان ۴۸
- الف) مراد از وصیت مکتوب ۴۸
- ب) زمان نزول مکتوب ۵۵
- ج) نگارش مکتوب آسمانی توسط حضرت علی علیه السلام و زمان آن ۶۷
- د) محتوای وصیت نازله ۷۰
- ه) عدم اعتبار صحیفه نازله با هفت مهر ۷۱
- و) عدم همسانی لوح حضرت زهرا علیها السلام با وصیت مکتوب ۷۴
۲. وصیت آشکار ۷۵
- الف) مراد از وصیت آشکار ۷۶
- ب) اقسام وصیت آشکار ۸۳
- علم امام ۸۸
۱. محدوده حداقلی علم امام ۹۰
- الف) پرستشگری، وظیفه عالمان دین ۹۲
- ب) علم امام به لغات (زبان‌های مختلف) ۹۴
- ج) افزوده شدن به علم امامان ۱۲۰
۲. لزوم سازگاری پاسخ مدعی امامت با قرآن، روایات گذشته و عقل ۱۲۲
۳. علم به اخبار پنهانی شرط لازم نه کافی ۱۲۴
- عصمت ۱۲۵
- انحصار ائمه و اوصیا در دوازده نفر ۱۳۷
۱. شهرت حصر در اقوال علما ۱۳۸
- الف) شیعه ۱۳۸
- ب) اهل سنت ۱۴۵
۲. روایات و بیان انحصار ۱۵۴
- الف) اهل سنت ۱۵۶
- یکم. تعبیر «دوازده خلیفه» ۱۵۶
- دوم. تعبیر «دوازده قیم امت» ۱۵۷

- ۱۵۷ سوم. تعبیر «دوازده امیر»
- ۱۵۸ چهارم. تعبیر «دوازده مرد»
- ۱۵۹ (ب) شیعه
- ۱۶۳ قرائن و شواهد
- ۱۶۳ ۱. تعداد اوصیا به تعداد ماه‌های سال
- ۱۶۶ ۲. به عدد نقبای بنی اسرائیل
- ۱۶۷ ۳. به تعداد فرزندان یعقوب
- ۱۶۸ ۴. به تعداد چشمه‌های بنی اسرائیل
- ۱۶۹ ۵. به تعداد حواریون حضرت عیسی علیه السلام
- ۱۷۰ ۶. حدیث ثقلین و استمرار امامت دوازده وصی تا روز قیامت
- ۱۷۳ الف) عدم افتراق قرآن با افرادی مشخص تا روز قیامت
- ۱۷۶ ب) اختصاص آیه تطهیر به این دوازده نفر تا روز قیامت
- ۱۸۲ ۷. فرورفتن زمین
- ۱۸۳ ۸. مکتوب بر ساق عرش
- ۱۸۵ ۹. در مقام بیان بودن
- ۱۸۹ ۱۰. تعداد خاتم‌های وصیت نازل شده از آسمان
- ۱۹۱ ۱۱. قرائن دلالت‌کننده بر حصر در الفاظ و هیئت جمله
- ۱۹۵ ۱۲. تعداد ائمه علیهم السلام به تعداد بروج
- ۱۹۶ پاسخ به سه پرسش
- ۱۹۶ ۱. شاید مراد حصر امام بوده، نه خلیفه و وصی
- ۱۹۷ ۲. حصر اضافی در برابر حصر حقیقی
- ۱۹۸ ۳. شبهه وجود سیزده امام
- ۲۲۰ دیدگاه‌های مختلف درباره وضعیت جهان، پس از وفات حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۲۱ ۱. هرج و مرج
- ۲۲۵ ۲. پایان دنیا پس از وفات حضرت مهدی علیه السلام
- ۲۳۳ ۳. حکومت فرزندان ایشان
- ۲۵۳ ۴. حکومت ائمه گذشته و رجعت

۲۷۱.....	میراث
۲۷۲.....	۱. سلاح
۲۷۴.....	الف) آسیب پذیر نبودن
۲۷۴.....	ب) سلاح به منزله تابوت بنی اسرائیل
۲۷۷.....	ج) همراهی سلاح با علم
۲۹۲.....	۲. خاتم سلیمان
۲۹۴.....	۳. سنگ حضرت موسی علیه السلام
۲۹۷.....	۴. زره
۳۰۲.....	۵. عصا
۳۱۰.....	۶. دیگر موارد
۳۱۱.....	ویژگی های شخصی
۳۱۱.....	۱. شمائل و چهره
۳۱۱.....	الف) توجه به ویژگی های چهره در حضرت محمد صلی الله علیه و آله
۳۱۹.....	ب) توجه به ویژگی های ذکر شده درباره حضرت مهدی علیه السلام
۳۲۴.....	۲. ولادت حضرت مهدی علیه السلام
۳۲۵.....	الف) سخن بزرگان شیعه
۳۲۹.....	ب) روایات متواتر
۳۳۰.....	ج) منابع تاریخی
۳۳۱.....	د) مخفی بودن ولادت
۳۳۲.....	ه) زمان ولادت ایشان
۳۳۳.....	و) مکان تولد ایشان
۳۳۵.....	۳. سن و قالب چهره حضرت مهدی علیه السلام در زمان امامت و ظهور
۳۳۵.....	الف) سن امامت
۳۳۵.....	ب) ظاهر سن در زمان ظهور (پیری یا جوانی ظاهر حضرت مهدی علیه السلام در دوران ظهور)
۳۴۰.....	۴. نسب

۳۴۴.....	ویژگی‌های شخصیتی
۳۴۴.....	۱. وقار و هیبت
۳۴۷.....	۲. شجاعت
۳۴۸.....	دفن وصی قبل توسط امام بعد
۳۴۹.....	۱. دلایل ضرورت غسل امام توسط امام بعد
۳۵۱.....	۲. غسل وصی توسط امام بعد در هر شرایط
۳۵۵.....	۳. تحلیلی بر روایت‌های معارض
۳۵۸.....	سلامت جسم
۳۶۲.....	فرزند بزرگ امام باشد
۳۶۲.....	۱. مراد از فرزندی چیست ؟
۳۶۴.....	۲. فرزند بزرگ
۳۶۶.....	عدم وجود دو امام در یک زمان
۳۶۷.....	مکان ظهور
۳۶۸.....	۱. کرعه
۳۷۱.....	۲. مغرب
۳۷۱.....	۳. سرداب سامرا
۳۷۳.....	معجزه
۳۷۳.....	۱. مراد از معجزه
۳۷۵.....	۲. امامت و معجزه
۳۷۷.....	الف) جواز و امکان وقوع
۳۷۸.....	ب) لزوم آن برای امام
۳۹۱.....	ج) اثبات معجزه بودن یک عمل خارق العاده
۳۹۳.....	د) عدم معجزه بودن خبر از اسرار زندگی
۳۹۹.....	نص آشکار
۴۰۵.....	صفات متفاوت برای امام
۴۰۹.....	۲. کارایی معیارها در تشخیص مدعیان دروغین
۴۱۲.....	گفتار یکم: کارآمدی وصیت در نقد فرقه‌های گذشته

- گفتار دوم: کارایی وصیت در فرقه‌های معاصر..... ۴۱۷
۱. علی محمد شیرازی (۱۲۶۶ق)..... ۴۱۷
۲. غلام احمد قادیانی (۱۹۰۸م)..... ۴۱۹
۳. نقدهایی بر دیدگاه مدعی یمانی معاصر (احمد اسماعیل بصری)..... ۴۲۱
- الف) تبیین دیدگاه و استدلال مدعی یمانی..... ۴۲۱
- ب) نقد و تحلیل دیدگاه مدعی یمانی..... ۴۲۷
- یکم. عدم شهرت و اعتنا در منابع متقدم..... ۴۲۸
- دوم. ضعف سند..... ۴۲۸
- سوم. نکته‌ای درباره اصالة العدالة..... ۴۳۱
- چهارم. عدم پذیرش متن توسط شیخ طوسی..... ۴۳۸
- پنجم. عدم تواتر گزارش یادشده..... ۴۳۹
- ششم. تعارض با مانی شیعه..... ۴۴۸
- هفتم. نگارش وصیت در روز پنج‌شنبه..... ۴۴۹
- هشتم. تعارض درونی متن..... ۴۵۷
- نهم. استناد به وصیت قبل از ادعای احمد اسماعیل..... ۴۵۸
- دهم. عدم دلالت آیه بر مدعای احمد اسماعیل..... ۴۷۶
- یازدهم. تحلیلی بر احتجاج امام رضا علیه السلام..... ۴۸۳
- دوازدهم. عدم دلالت فرزند بی‌واسطه به احمد اسماعیل..... ۴۸۸
- سیزدهم. عدم دلالت وصیت آشکار بر احمد اسماعیل..... ۴۹۲
- علم..... ۵۰۸
۱. علی محمد شیرازی و حسین علی نوری..... ۵۱۵
- الف) اشتباهات در کتاب بیان و فقدان دانش ادبی..... ۵۱۵
- ب) عدم سواد فقهی و عقیدتی..... ۵۱۸
- ج) برخی موارد تحریف یا نقل غلط آیات قرآن در کتاب «ایقان»..... ۵۲۰
۲. علی‌رضا پیغان..... ۵۳۴
۳. احمد اسماعیل بصری..... ۵۳۵

عصمت.....	۵۵۷
۱. علی محمد شیرازی.....	۵۶۱
۲. حسینعلی نوری.....	۵۶۳
۳. علی رضا پیغان.....	۵۶۳
۴. حسین پرهنر.....	۵۶۵
۵. مهدی. پ.....	۵۶۸
انحصار عدد ائمه.....	۵۷۳
سلاح.....	۵۷۶
خاتم.....	۵۸۴
زره.....	۵۸۵
عصا.....	۵۹۶
شمایل.....	۶۰۰
۱. علی محمد شیرازی.....	۶۰۱
۲. حسینعلی نوری.....	۶۰۲
۳. حسین پرهنر.....	۶۰۲
۴. احمد اسماعیل بصری.....	۶۰۲
الف) استدلال به عبارت «بوجه اثر» و نقد آن.....	۶۰۹
ب) استدلال به معنای «رحم الله موسی» و نقد آن.....	۶۱۴
ولادت.....	۶۱۸
۱. علی محمد شیرازی.....	۶۱۹
۲. حسینعلی نوری.....	۶۱۹
۳. مهدی. پ.....	۶۲۰
هیئت سنی.....	۶۲۰
نسب و تبار.....	۶۲۳
لزوم فرزندی در وصایت.....	۶۳۸
۱. علی محمد شیرازی.....	۶۳۹
۲. علیرضا. پ.....	۶۳۹

۳. احمد اسماعیل بصری ۶۳۹
- مکان ظهور ۶۴۵
- معجزه ۶۴۹
۱. علی محمد شیرازی ۶۵۴
۲. احمد اسماعیل بصری ۶۵۵
- نص ۶۷۳
۱. علی محمد شیرازی ۶۷۸
۲. احمد اسماعیل بصری ۶۷۹

بخش سوم: استخاره و نشانه‌های ظهور در تشخیص حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه

۱. جایگاه رؤیا در تشخیص حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه ۶۸۵
۲. جایگاه استخاره در تشخیص حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه ۶۹۵
۳. جایگاه نشانه‌های ظهور در تشخیص حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه ۶۹۹
- کتابنامه ۷۰۵

مقدمه

رهبری تکوینی و تشریعی بندگان الهی، از مفاهیم بنیادین دینداری است که از زمان حضرت آدم علیه السلام تا امروز بر آن تأکید شده و درگذر زمان نیز وجه تمایز جریان حق از باطل بوده است. این مهم پس از خاتم انبیا در قالب امامت رخ نمایاند و هدایت امت اسلام به دوازده انسان کامل واگذار شد. ضرورت وجود این حجج الهی و جایگاه رفیع آنان در فرهنگ تشیع باعث شد مدعیان دروغین تلاش بر مصادره این مقام کرده، از رهگذر این مفهوم، کیسه‌های خود را پر نموده، عقده‌های خود را فروشانند؛ از این روی ائمه معصومین علیهم السلام و صاحبان حقیقی این مقام دستور به کاوش و جست‌وجو داده و فرموده‌اند:

«اعرف إمامك فانك إذا عرفت لم يضرك تقدم هذا الأمر أو تأخر»^۱.

امامت را بشناس؛ زیرا هرگاه امامت را شناختی، تقدم یا تأخر این امر زیانت ندهد (یعنی چه آن‌که دولت حق زود ظاهر شود یا دیر، برای تو مساوی است و زیانی نکرده‌ای، همانا زیان برای کسی است که امامش را نشناسد).

و از طرف دیگر، خود نیز برای جلوگیری از سوءاستفاده مدعیان:

۱. الکافی، ج ۱، ص ۳۷۱.

۱. روش انذار و آگاهی بخشی قبل از واقعه،

۲. آموزش برخورد با مدعیان،

۳. گفت و گو با مدعیان و پیروان کج اندیش آن ها را دستور کار خود قرار داده، در موارد متعدد، دستور به معرفت افزایی و شناخت ویژگی های امام معصوم را متذکر می شدند.

آگاهی بخشی و آموزش در شناخت مدعی حق از مدعی دروغین در دوران غیبت امام معصوم علیه السلام اهمیتی دو چندان یافته و اهل بیت علیهم السلام راه هایی را برای شیعیان به ارث گذاشته اند، به گونه ای که راه بر مدعیان دروغین بسته شده و هر انسان بصیری بتواند با تمسک به معیارهای ارائه شده، رهنمان امر امامت را تشخیص دهد و سره از ناسره را باز شناسد. امام صادق علیه السلام در روایتی پس از بازگویی و آگاهی بخشی اتفاق های ناگوار عصر غیبت و فتنه های متعدد آن و ادعای مدعیان دروغین برای مفصل بن عمر، اضطراب او از گمراهی را با این عبارت پاسخ می دهند:

«أَمَرْنَا أَبْنِيَّ مِنْ هَذِهِ الشَّمْسِ».

امر امامت ما [میان مدعیان] آشکارتر از خورشید است.

البته این سخن در موردی است که افراد، معیارهای ذکر شده از طرف ائمه علیهم السلام را تدبیر نموده و الهیات دین خود را نه از روی تقلید بلکه تحقیق به دست آورده باشند و گرنه شاهد خواهیم بود - و هستیم - که امر آشکار دروغگویی یک مدعی بر تعدادی از رهروان او پوشیده مانده و نمی توانند این وضوح را درک کنند؛ از این روی ضروری است تا با شناخت معیارهای تشخیص حجت الهی و خصوصیات امام حق از امام باطل، خود را برای

نبرد فرهنگی با فرق انحرافی آماده و علاج واقعه قبل از وقوع نماییم.

به یقین کتاب‌های الکافی، الغیبة نعمانی، کمال الدین، الفصول المختارة و دیگر کتب روایی را می‌توان از منابع اولیه در این مورد دانست که در قالب بیان روایات به تبیین این مسئله پرداخته‌اند؛ برای نمونه مرحوم کلینی بابی را با عنوان بَابُ مَا يُفْضَلُ بِهِ بَيِّنُ دَعْوَى الْمُحَقِّقِ وَ الْمُبْطِلِ فِي أَمْرِ الْإِمَامَةِ، در کتاب الحجة ذکر کرده‌اند و میان معاصران کتاب‌هایی مانند ترجمه جلد سیزدهم بحار الانوار با عنوان مهدی موعود اثر آیت الله علی دوانی (که با رویکرد پاسخگویی به بابیه و بهائیه نگارش شده) یا دعوی السفارة فی الغیبة الکبری اثر آیت الله شیخ محمد سند و میان اهل سنت کتاب‌هایی مانند البرهان (متقی هندی) را می‌توان اشاره نمود که به اختصار مواردی را تذکر داده‌اند؛ اما در کتب ذکرشده گردآوری کامل معیارها، مشخص نمودن محدوده و معنای آن و چگونگی به کارگیری در برابر مدعیان صورت نپذیرفته است؛ این نوشتار درصدد است با درک این ضرورت به تبیین معیارها و راه‌های شناخت حجت حق از مدعی دروغین و محدوده اعتبار آن‌ها بپردازد و پس از تبیین آن‌ها به تطبیق با برخی جریان‌های مدعی امامت اشاره کند تا خواننده گرامی روش به کارگیری را نیز آموزش ببیند.

گفتنی است برخی روایات در موضوع مورد بحث ما دارای شهرت یا قرینه بر صحت هستند که ما آن مورد را در تحلیل خود به کار برده‌ایم، لکن این مطلب بدان معنا نیست که تمام الفاظ روایت را قبول داشته و به آن اعتماد داریم، بلکه در استفاده از دیگر عبارت‌های یک متن باید تحلیل جدید صورت پذیرد.

تذکر دیگر این که، در مواردی تنها به وصف و بیان محتوای گزارش های موجود درباره یک موضوع پرداخته ایم و هدف، ارائه مطالب موجود است نه پذیرش مفاد هر یک از گزارش ها.

محمد شهبازیان

مرداد ۱۳۹۵ شمسی

tarid@chmail.ir